

эфектывности использования машин.

Вопросы технического обслуживания и хранения машин отнесены к кафедрам эксплуатации МТП сельскохозяйственных вузов более 50 лет назад, когда они начали организовываться. Это было обусловлено в большей мере желанием иметь практическую часть в учебном процессе этих кафедр, чем объективной необходимостью. К настоящему времени, когда уже решены многие фундаментальные научные проблемы использования машин, отсутствие в практической части учебного процесса кафедр эксплуатации МТП вопросов использования машин наносит труднопоправимый урон качеству профессиональной практической подготовки инженера-механика как раз в той части деятельности, которая обеспечивает получение конечного продукта сельскохозяйственного производства. Однако до последнего времени сохраняется противоестественная ситуация, когда практическая часть учебного процесса на этих кафедрах сведена к диагностированию и техническому обслуживанию машин. Поставленная проблема требует своего решения во всех вузах.

В связи с этим предстоит непростая работа по преодолению инерции мышления, поскольку на упомянутых представлениях воспитаны тысячи преподавателей сельскохозяйственных вузов и сотни тысяч их выпускников.

В первую очередь необходимо исключить из указанного стандарта термин "техническая эксплуатация" как анахронизм, дезориентирующий учебный процесс, науку и производство.

Кафедры эксплуатации МТП на факультетах механизации следует переименовать в кафедры использования машин с кругом вопросов указанного выше направления. Кафедры ремонта машин целесообразно переименовать в кафедры обеспечения готовности машин. Такой мерой было бы упорядочено не только преподавание эксплуатации машин, но и стимулировалось бы единство науки, учебного процесса и производства по обеспечению готовности машин на соответствующих кафедрах. Без этого единства невозможно готовить специалистов высокого профессионального уровня ни для сегодняшнего, ни тем более завтрашнего дня.

ЧЫМ АРАЛІ НАШЫ ПРОДКІ ?

М.Ф.АПЕЙКА ,бібліятэкар БАТУ

Як ужо было паказана ў папярэдніх артыкулах , парк машын для арання і рыхлення глебы быў досыць багаты і разнастайны на Беларусі ў мінулым стагоддзі.

З'яўленне камбінаваных машын у сельскай гаспадарцы - гэта , безумоўна , такая самая тэхналагічная рэвалюцыя , як і папярэднія (вынаходніцтвы паперы, кнігадрукавання , напрыклад) ,бо сведчыць аб якасна новых працэсах развіцця грамадства ,калі ў нетрах феадальных стасункаў выспелі новыя , капіталістычныя , а на змену экстенсіўнаму развіццю тэхнікі прыйшло інтэнсіўнае.

Задоўга да вынаходніцтва амерыканцам Холам збожжаўборачнага камбайна (1871 год) на Беларусі было вынайздзена і запатэнтавана некалькі машын гэткага кшталту. Гэта і жніярка з малатарняй В.М.Лебедзева , створаная на паўстагоддзя раней холаўскага камбайна , што працавала ў Віцебскай губерні , і машына селяніна А.Якушыка з Пінскага павета Мінскай губерні , за якую аўтар атрымаў волю ад прыгону ў далёкім 1847 годзе , і іншыя.

Вольнае Эканамічнае Таварыства ў сваіх працах шматразова абмяркоўвае розныя як па мэтах , гэтак і па канструкцыях камбінаваныя машыны.

І.І.Банькоўскі ў 1855 годзе прапанаваў жніўна-малацільную машыну . Актыўна абмяркоўваліся не толькі жніўна-малацільныя машыны - В.Гутоўскі , напрыклад , у сваім параўнаўчым аглядзе жніўных машын у 1869 годзе звяртае ўвагу чытачоў і на прапанаваную ім касільна-жніўную машыну. Пра машыну Гутоўскага чытаем і ў Працах Імператарскага Вольнага Эканамічнага Таварыства артыкул А.Гутмана (1868 год) .

Гарыгорацкія навучальныя ўстановы ў 1868 годзе набываюць адзначаны на Сусветнай выстаўцы ў Парыжы універсальны глебаапрацоўшчык В.Хрыстафорав - гэтаксама камбінаваную машыну. І гэта далёка не поўны пералік айчынных дахолаўскіх камбінаваных машын.

І ў далейшым канструктарская думка актыўна развівалася ў гэтым напрамку.

Можна згадаць запашнік-каток Цывінскага,

прыгаданы ў 1885 годзе “Земледельческой газетой” , можна напісаць і пра камбінаваыя сеялкі Меніхера ,рэкамендаваныя “Земледелием” да ўжытку ў 1899 годзе , і пра універсальную сеялку-матыку Држэвецкага , апісаную тамсама ў 1893 годзе.

Плуг - сеялка М. Жыўковіча быў абаронены прывілеем у 1898 годзе .

Такімі былі тэндэнцыі і шляхі развіцця сельскагаспадарчай тэхнікі ў XIX стагоддзі . Стартавала канструяванне камбінаванай тэхнікі , укараненне паравых машын у сельскай гаспадарцы , - распачалася новая эра ў сельскагаспадарчым машынабудаванні.

А зараз паглядзім , як і хто карыстаўся ў дарэвалюцыйнай Беларусі сеяльнымі , жніўнымі машынамі , сенакасілкамі і коннымі граблямі. Зазначым толькі , што тыя паветы ,што ішлі ў авангардзе па машынах для апрацоўкі глебы , не адставалі і па іншай тэхніцы.

У Гродзенскай губерні з 916 сеялак 7 належалі сялянам Гродзенскага , Беластоцкага і Бельскага паветаў , у той самы час , як у суседняй Віленскай губерні агулам было 480 сеялак , і з іх аніводная не была ўласнасцю сялян . У Віцебскай губерні з 412 сеялак 31 машына належала сялянам , прычым найбольшая колькасць сялянскіх сеялак працавала ў Віцебскім павеце (22 машыны) .

У панскіх гаспадарках Гродзенскага павета было найбольш за ўсё сеялак - іх там працавала 211. Ваўкавыскі павет па гэтым паказчыку быў на другім месцы , бо меў 171 такую машыну ,а Слоніміскі павет займаў трэцяе месца з 119 машынамі .

Па жніўных машынах Гродзенскі павет быў гэтаксама на першым месцы ў Гродзенскай губерні , маючы ў сялянскіх гаспадарках 60 машын ,а ў панскіх - 341 машыну. І ў той самы час у суседняй Віленскай губерні сяляне такімі машынамі ўвогуле не карысталіся , а панскія гаспадаркі мелі іх агулам 427 штук . А ў Віцебскай губерні з 449 жніўных машын 49 былі ва ўласнасці сялян .

Паравыя малацілкі былі выключна ў панскіх гаспадарках Гродзенскай губерні , і было такіх ма-

шын агулам 130 , а ў суседняй Віленскай губерні іх было агулам 52 штукі - гэтаксама ў панскіх маёнтках . А ў Віцебскай губерні такіх машын было 93 . Нагадаем , што ў Мінскай губерні паравых малацілак было 151 . а ў Магілёўскай - 79.Такім чынам , маем цікавую карціну ступені механізацыі сельскай гаспадаркі гэтых губерняў , што цалкам адпавядае ацэнцы Ў.І.Леніна , на якую мы спасылаліся раней.

У Гродзенскай губерні з 2733 конных малацілак 968 належалі сялянам , прычым найбольш за ўсё сялянскіх конных малацілак было ў Гродзенскім ,Беластоцкім і Бельскім паветах,у той час,як у Віленскай губерні такіх машын ва ўладанні сялян было 3690 , а панскім маёнткам належала 3139 машын . А ў Віцебскай губерні з 4341 конных малацілак сялянам належала 2091 машына .

З 459 сенакасілак толькі 4 былі ўласнасцю сялян - астатнія належалі панскім гаспадаркам Гродзенскай губерні , прычым найбольшая колькасць гэтых машын была ў Гродзенскім і Бельскім паветах. А ў суседняй Віленскай губерні ва ўласнасці сялян не было аніводнай такой машыны , а ў панскіх гаспадарках іх было найбольш за ўсё ў Дзісенскім (106 машын) і ў Ашмянскім (97 машын) паветах .А ў Віцебскай губерні з 437 сенакасілак 18 належалі сялянам - астатнія мелі паны .

У Гродзенскай губерні 13 конных грабель належалі сялянам - астатнія 928 былі ва ўласнасці панскіх гаспадарак. А ў Віленскай губерні сяляне не мелі конных грабель зусім , а ў панскіх маёнтках такіх машын было найбольш за ўсё ў Дзісенскім (211 машын) і ў Ашмянскім (174 машыны) паветах . У Віцебскай губерні было 492 конных грабель , з якіх 9 належалі сялянам .

Такім чынам , мы бачым ,што Гродзенская губерня ішла наперадзе як Віцебскай ,гэтак і Віленскай губерні па механізацыі разгледжаных намі сельскагаспадарчых працэсаў , а менавіта арання , рыхлення глебы , сяўбы , жніва, сенакосы , абмалоту збожжа .

Працяг. Пачатак у №№ 1, 2, 4 за 1997 г.

**УСТАНОВКА ОКРАСКИ
БЕЗВОЗДУШНЫМ
РАСПЫЛЕНИЕМ УБР-01М**

- работа с двух пистолетов одновременно с подачей ЛКМ по шлангам на расстояние более 20 м;
- высокая производительность;
- качество;
- экономия лакокрасочных материалов;
- экологическая безопасность.

**Б А Т У 220023, г. Минск,
пр. Ф. Скорины, 99, тел./факс 264-32-61**

**АГРО
ПАНОРАМА**

Кто наши спонсоры ?

*Р/с 3622003980016
АСБ Беларусбанка г. Минска
в филиале № 522, код 192.*